

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

Emnenr. 36.

Fylke: Rogaland

Tilleggsspørsmålnr.

Herad: Samtlige på Garen

Emne: Helsing, Takler og Sjøerd

Bygdelag:

Oppskr. av: Maria Kreddheim

Gard:

(adresse):

Havanger

G.nr.

Br.nr.

A. Merk av om oppskrifta er etter eiga røynsle.

Eiga røynsle.

B. Eller om den er etter andre heimelsmenn: (ta også med alder, heimstad, yrke):

SVAR

1. Ja uttrykkes slindrom ved å nikke med hodet
Nei - - - - - " " riste " "
2. Før ca år 1900 hilste man på alle man
møtte, kjendte og fremmede.
3. Det var ingen regel for hvem som skulle hilse
først. Bare når man møtte ævigheds personer
måtte man hilse først, og på presten og
gamle ærverdige folk.
4. Man sa "goddag" og menn og kvinner
nikket med hodet, barn neist.
5. Prest og embedsmenn hilstes ved at
mennene løftet på hatten (huen). Til
bygdefolk nikket man bare.
6. Man kjemmer ikke til det. Men jeg husker
fra jeg var liten omkring 1890 at den onnen
som bad til bryllup eller begravelse alltid
holdt hatten fremfor sig med begge
hendene, når han frembar ærendet sitt.
7. Nei, man gjorde ikke det.
8. Man håndhilste på slektninger og kjendte,
når man på en tid ikke hadde seek
hverandre, og når man takka av eller et
besøk. Håndhilste også på dei minste
barna.

- 9. Nei, det gjorde man aldrig.
- 10. De tok ikke ar sig hatten ved Klokke-
ringing fra Kirken, men det første jeg
kan huske omkring 1890 tok far ar sig
hatten en kort stund, før han begynte
å så kornet om våren.
- 11. Folk syntte vundrad og samkjensale når
dei møtte likferd eller brudefylgje ved
å stå stille og blotte hodet mens fylgje
drog forbi.
- 12. Det gjorde man ikke.
- 13. Der var intet bestemt klokkeslett for
den forskjellige tidam. Om morgenen sa
man god morgen, om dagen goddag,
og efter mørkets frembrud god kvell.
- 14. Før sa man det upassande, om ikke
akkurat usømmelig, å hilse utenom det
vanlige. Nu gjør man ikke det.
- 15. Man svarde med de samme ord, som
man blev hilst med.
- 16. Nu hilser man som det faller sig på
alle døgnets tider.
- 17. Eldre mennesker hilste og hilser
hildels enda med "signe" arbeidet, signe
stevd, signe Kvila, signe maten, o. s. v.
yngre mennesker gjør det ikke.
- 18. Man kjinner ikke andre tiltalemåter
med "signe", og den tilfalte svare
"taksk" eller "taksk og velkommen til";
- 19. Når gjesten hadde hilst på verken tile
på tinnel, tok han ikke helsenngen oppatt
når han kom inn i stova.
- 20. Man brukte før og brukte fremdeles
å banke på døren før man går inn.
- 21. De som var inne svare "Kom" eller

"Kom inn", og gjesten går inn og hilser
goddag.

20. Gjesten ber om å få snakke med
hvisfaren åleine.
23. Gjesten blir stående innenfor døren til
de bad ham komme og sette sig.
24. Han skulde ta hatten eller huva av
sig straks han kom inn.
25. Man bad dem komme og sette sig,
eller "Var så god, kom og sett dig".
26. Det blev ikke gjort forskjell på hvem
som kom.
27. Fremmede blev hilset på vanlig måte.
28. Man hilste kanskje mer reservert på dem,
enn når det var kjendte som kom.
29. Gumbüene gjester blev hilset ved å ta
dem i hånden og si "velkommen".
Hvisfaren bod dem så utkommen
med en dram Rognak eller vin.
30. Ved hverdaglige besik sa man ved
avskeden "Farvel", og det blev svarat
"Farvel".
31. a) Ved avsked for lang tid sa man:
"Farvel, og takk for mig". Og det
bler svarat: "Farvel, lev så vel".
b) Ved avsked for visse gang sa man:
"Farvel, og takk for alt". Det blev svarat:
"Takk i like måte, Farvel." Da tok
man alltid hverandre i hånden.
32. Det var ikke skikke å kysse
hverandre til "Farvel".
33. Kysing bruktes ikke på Jæren
34. Blev ikke bruket.
35. — — —
36. — — —

37. Bles ikke brukt.

38. — — — — —

39. Å gri nesen med nesen til barna gjorde man bare en gjelden gang, og det kalles å "bytte nase".

40. Det var mor, far eller søsken som gjorde det, eller også ved godt kjendte.

41. Voksne brukte å stela nesen til barna ved å knipe nesen mellom peke og langfingeren, deretter slukke tommelen inn samme sted og vise barnet, som da drodde det var nesen. Det kalles å "ta nesen".

42. Dette brukes ikke her.

43. — — — — —

44. Man brukte å ønske "lillukka" ved gladelige begivenheter av alle slag, og når noget nytt var anskaffet.

45. Til de forskjellige høitider brukte folk å si "God jul", "God nyttår", "God påske", "God pinse" o. s. v.

Ved barnefødsel ønsket man "lillukka" med barnet. Man ønsket også "lillukka" ved bröloring og bryllup. Senere å brukes og "gjalitener".

46. Før århundreskiftet sa man ikke noget spesielt ved slike anledninger. Siden er man begynt å si "Kondilerer".

47. Man siger "takke".

48. Brukes ikke her.

49. Man uttrykte vanogynad ved å takke på skuldrene, eller smi ryggen til.

50. Før ca. 1890 sa man "De" til foreldre, "I" og "jer" til prest og årvighet. Ellers "Dii". Nu sier "De" til fremmede og overordnede.

51. Brukes ikke her.